er wel eens dingen, die men liever anders zou willen hebben, toch is het belang eener standvastige traditie grooter, dan het nut, dat zulk een kleine verbetering zou afwerpen. Ware er sprake van een geheele revisie van onze Liturgie, dan zouden we zeker er op aandringen, dat ook het bezwaar van Prof. Lindeboom ernstig onder de oogen worde gezien. Maar voor een incidenteele behandeling van deze op zich zelf niet zoo belangrijke quaestie schijnt ons geen reden te wezen.

Daarbij komt, dat in onze Belijdenisschriften en in onze Liturgische formulieren wel meer teksten worden aangehaald en zelfs als bewijsplaatsen worden gebruikt, die of niet juist vertaald zijn of op iets anders zien, dan waarvoor zij gebruikt worden. Wanneer, om slechts één voorbeeld te noemen, in Art. XIV onzer Confessie gesproken wordt over den val des menschen in het Paradijs en dan daarop toegepast wordt het woord uit Psalm 49 : 21 volgens de oude vertaling: »als hij (de mensch) in eere was, zoo heeft hij het niet verstaan«, dan behoeft men het verband waarin deze woorden voorkomen, maar na te gaan om te zien, dat hier in dezen Psalm over iets geheel anders gehandeld wordt en dat zelfs de vertaling dezer woorden niet juist is.

De Psalmdichter spreekt hier over het ijdele vertrouwen der wereldsche menschen op rijkdom, macht en eer in dit vergankelijk leven, en eindigt dan met te zeggen, dat de mensch, die in waarde is, of gelijk anderen vertalen, in heerlijkheid, maar geen verstand heeft, gelijk wordt aan de beesten, die vergaan. Exegetisch genomen is deze aanhaling uit Psalm 49 : 21 dus stellig onjuist, ook al zal wel niemand beweren, dat wat onze Geloofsbelijdenis hier zegt, op zichzelf niet volkomen waar is en met de leer der Heilige Schrift overeenkomt. We wijzen op dit voorbeeld, omdat precies dezelfde bezwaren, die Prof. Lindeboom tegen de uitdrukking in het gebed voor den Doop heeft, ook tegen deze aanhaling, waarbij dan nog uitdrukkelijk naar Ps. 49 : 21 verwezen wordt, kunnen worden ingebracht.

De exegese heeft zeer zeker een critische taak ook ten opzichte van de teksten, in onze Confessie en Liturgische geschriften aangehaald. We zijn dankbaar, dat Prof. Lindeboom ons daaraan herinnerd heeft. Maar aan de Synode moet de beslissing verblijven, in hoeverre zij van de resultaten dezer critiek gebruik wil maken, vooral wanneer deze critiek niet den *waarheidsinhoud*, maar alleen de *formeele juistheid* geldt.

Het groenloopen.

Ook dit jaar schijnen weer bij het zoogenaamd groenloopen aan de openbare Hoogescholen zeer ergerlijke tooneelen te zijn voorgevallen. Zelfs heeft dit in één geval tot een ernstige zenuwkrankheid geleid, zoodat de patiënt in de kliniek van Prof. Winkler moest worden opgenomen. Allerlei kinderachtige plagerijen werden dezen jongen mannen, die toch al met angst genoeg voor hun ontgroenders vervuld zijn, aangedaan om hun schrik aan te jagen. De een werd gedwongen met een dolk op de keel te moeten zingen; op een ander werden groote honden afgejaagd; bij een derde schoot men pistolen af, en dat alles om hun moed te beproeven. Te Delft werd een student naakt uitgekleed, met bier overgoten en toen, alleen in een gescheurd hemd gekleed, de straat opgezonden. Om van nog ergere dingen, zooals een meenemen van deze nog geheel onervaren jongelui naar huizen van ontucht, niet eens te spreken.

De *Nederlander* heeft een goed werk gedaan door deze feiten weer eens aan de kaak te stellen, en bij het protest, dat van schier heel de pers tegen zulke uitspattingen uitgaat, sluiten ook wij ons van harte aan. Al is het op zich zelf volkomen waar, dat ieder, die als novitius in een zekeren kring binnentreedt, daar min of meer ontbolsterd moet worden, en al had Luther geen ongelijk, toen hij bij een ontgroeningsfeest te Wittenberg opmerkte, dat de mensch heel zijn leven lang ontgroend zal worden, toch is dit geheel wat anders dan het „ontgroenen", zooals het als gewoonte aan de Universiteiten insloop. De menschonteerende vernederingen, de ruwheid en gemeenheid, de schrikaanjaging en verleiding, waaraan de jonge studenten onderworpen worden, dienen zeker niet om hen zedelijk te verheffen. Heel dat ontgroenen is niet anders dan een middeleeuwsch instituut, dat zich met groote hardnekkigheid aan onze Universiteiten handhaaft maar uit zedelijk en uit Christelijk oogpunt evenzeer moet veroordeeld worden. Het is een sadistische uiting van den menschelijken geest, een lust om het weerlooze te plagen en te kwellen, en het droevigste is, dat degenen, die er zich eerst met weerzin aan onderwerpen, straks, als ze ontgroend zijn, al even erg meedoen door nu op hun beurt weer even erg anderen te „donderen".

Waar zulk een perverse geest zich van dit groenloopen heeft meester gemaakt, schijnt het ook ons toe, dat de vraag wel eens met ernst mag gesteld worden, of niet het meest radicale middel hier alleen afdoende zal kunnen helpen, nl. om dit groenloopen geheel af te schaffen of te verbieden.

Is de Hervormde Kerk een schijnkerk?

II.

Om het gevoelen van Prof. Fabius ten volle recht te laten wedervaren, ook waar we meenen van zijn opvatting te moeten verschillen, zij er in de eerste plaats op gewezen, dat hij volstrekt niet in separatistischen zin de eigen Kerk — waartoe hij behoort — als de *eenige ware Kerk* beschouwt. Ook al handhaaft hij beslist, dat het kerkelijk instituut niet van menschelijke vinding is, maar een Goddelijke ordening, toch, zoo laat hij er op volgen, sluit dit Goddelijk karakter van het instituut niet uit het erkennen van de pluriformiteit der Kerk (blz. 35). Wel maakt hij daarbij uitdrukkelijk de restrictie, dat deze verschillende instituten niet als »gelijkberechtigt" naast elkander mogen worden gesteld, maar toch aanvaardt hij deze pluriformiteit in zooverre ook minder zuivere Kerken als Kerk zijn te erkennen en dienvolgens hun doop, mits op Schriftuurlijke wijze bediend, moet worden aangenomen; en in de tweede plaats in deze beteekenis, dat 's Heeren weg niet schijnt te wezen om in deze bedeeling alle Christenen tot de meest zuivere Kerk te brengen (blz. 86). Waarbij hij bepaaldelijk naar de Kerk van Rome verwijst.

Maar al moet die pluriformiteit erkend worden, toch, meent hij, kan dit niet aanstonds op het (anti-) Hervormde Kerkgenootschap worden toegepast. De grond, waarom dit z. i. niet kan, is dan »dat dit Genootschap niet vertegenwoordigt eene der belijdenissen, waarin de Christenheid is uiteengegaan. »Het bedoelde Kerkgenootschap«, zegt hij, kan toch moeilijk gezegd worden eenige belijdenis te hebben. Nadat de belijdenis der Gereformeerde Kerken in een deugdelijk opgesloten kelder was neêrgelegd, is, als het ware, daarboven het Genootschap opgetrokken. En omdat die belijdenis in den kelder van het Genootschap ligt, kan toch moeilijk gezegd worden, dat zij de belijdenis van het Genootschap is. Ja, uitdrukkelijk en herhaaldelijk is zelfs verklaard, nadat de Gereformeerde Kerken zich van het Genootschap hadden losgemaakt, dat dit eene volkskerk is in dien zin, dat wat in het leven des volks gist en woelt, in dat Genootschap tot uiting kan of moet komen« (blz. 91).

Het ontbreken van een vaste belijdenis is echter niet de eenige grond, dien Prof. Fabius voor zijne bewering aanvoert. Hij wijst op blz. 92 in een noot op hetgeen Prof. Bavinck in zijne Dogmatiek als kenmerken van de valsche Kerk aangeeft en laat hier dan op volgen: »nu kan zeker niet gezegd worden dat het (anti) Hervormde Genootschap als zoodanig de hoofdwaarheden des Christendoms vasthoudt; ja kan moeilijk ontkend worden, dat dit aan zich zelf en deszelfs ordinantien meer macht en autoriteit toeschrijft dan aan Gods Woord".

Bedoelde Prof. Fabius dit nu alleen van het instituut der Synodale organisatie als zoodanig en maakt hij daarbij onderscheid tusschen deze »hierarchische macht van het ongeloof" en de »plaatselijke Kerken", waarin het zich heeft opgeworpen, zooals Prof. Bavinck in zijn Dogmatiek doet, zoo zouden we daartegen minder bezwaar hebben. Maar blijkbaar is dit de bedoeling van Prof. Fabius niet. »Misschien ware te zeggen, laat hij volgen, dat op enkele plaatsen, waar de strijd tusschen de Synodale organisatie niet doordrong, nog steeds de Gereformeerde Kerk onder die organisatie zucht. Zoo men echter neemt de plaatsen, waar het Genootschap gescheiden is van en antithetisch staat tegenover de Gereformeerde Kerk, zou men, zoo vraagt hij, kunnen volhouden, dat de aldaar bestaande Genootschapsafdeeling nog Kerk is?" (blz. 93). Niet of hier nog *Kerken* zijn, die als Gereformeerde Kerken kunnen gelden is dus, volgens Prof. Fabius, de vraag, maar of zulke »afdeelingen" van het Hervormd Genootschap nog op den naam van »Kerk" aanspraak kunnen maken. En dat Prof. Fabius deze vraag alleen stelt om haar in ontkennenden zin te beantwoorden, is duidelijk genoeg. Hij zelf zegt toch, dat hetgeen aan de vaste kenmerken van wat eene Kerk is, niet voldoet, niet als Kerk kan erkend worden (blz. 92) en toont dan aan, dat deze vaste kenmerken bij de »Hervormde Kerk" of het anti-Hervormde Genootschap ontbreken.

Nu raakt deze vraag natuurlijk niet alleen een juridische beschouwing of een theoretische quaestie, maar zooals Prof. Fabius zelf opmerkt, ligt in de vraag of het (anti-) Hervormde Genootschap als Kerk te erkennen is, veel meer besloten. Zoolang er nog een Kerk is, zij het ook een minder zuivere Kerk, kan volgens Prof. Fabius op dien grond de doop in deze Kerk bediend — mits op Schriftuurlijke wijze, — nog als een Christelijke doop erkend worden. Waaruit natuurlijk volgt, dat wanneer men te doen heeft niet met een minder zuivere Kerk, maar met Genootschap, dat geen Kerk is, de doop ook niet meer als Christelijke doop kan worden aangenomen. Ieder, die uit de Hervormde Kerk tot ons overkwam, zou dus opnieuw gedoopt moeten worden. Al spreekt Prof. Fabius deze consequentie niet uit, ze ligt in zijn betoog opgesloten. Want waar men geen *Kerk* meer erkent, daar kan, althans op Protestantsch standpunt, ook geen doop meer erkend worden. De doop in de Roomsche Kerk bediend met al de superstitiën daaraan verbonden, zou dus nog als een ware Christelijke doop door ons erkend worden, maar de doop door een rechtzinnig predikant in de Hervormde Kerk op Schriftuurlijke wijze bediend, niet. Want de doop in een schijnkerk bediend is een schijn-doop.

Daarop doelden we, toen we schreven, dat uit het standpunt van Prof. Fabius consequenties voortvloeiden, die we niet gaarne voor onze rekening zouden nemen en die ook door onze Gereformeerde Kerken gelukkig nooit aanvaard zijn. Wel zijn er vroeger in de Christelijk Gereformeerde Kerk enkelen geweest, die elken doop in de Hervormde Kerk bediend, als een schijndoop verwierpen en ieder, die uit de Hervormde Kerk overkwam, daarom wilden herdoopen, maar dat waren uitzonderingen, en de Christelijk Gereformeerde Kerk als zoodanig heeft, evenals de Gereformeerde Kerken thans, den doop in de Hervormde Kerk bediend, erkend, mits deze op Schriftuurlijke wijze werd bediend.

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen door den Heer W. Koops te Rotterdam van Mejufft. N. *f* 1.—.

Ds. J. H. Houtzagers, *Voorzitter.*

Leestafel.

1. Dr. H. Bouwman, Hoogleeraar aan de Theologische School. Onder Zijne Vleugelen. J. H. Kok, — 1918 — Kampen.

Prof. Bouwman, wiens studie over Christian Schenck ik hier onlangs besprak, heeft den 8sten October j.l. onder veel waardeering mogen herdenken den dag, waarop hij voor 25 jaar de heilige bediening aanvaardde. Hij diende achtereenvolgens de kerken van Berlikum en Hattem en werd in 1903 hoogleeraar aan onze Theologische School te Kampen, waar hij de ecclesiologische vakken doceert. De herdenking van zijn vijfentwintigjarig predikant-zijn is hem aanleiding geweest tot het laten drukken van dezen bundel leerredenen.

Ook deze hoogleeraar is prediker gebleven. »De prediking van het Evangelie des kruises had gedurende de jaren, dat ik als predikant de gemeente mocht dienen, mijn volle liefde, en sedert ik, in 1903 tot hoogleeraar geroepen, den kansel verwisselde voor den katheder, bleef het mij een genot zoo nu en dan de gemeente te dienen in de verkondiging van het Woord Gods", — dus schrijft hij in het Voorwoord.

Een twaalftal preeken waarvan 4 uit het O. T. en 8 uit het N. T. zijn hier gebundeld.

De keurige vorm, de homiletiesche vaardigheid, de nauwkeurige exegese, de diepe kennis van het geestelijk leven en ook, waar het maar even kan, het den tekst zetten in en doen bezien van-uit het historisch milieu, dat alles gaf mij den indruk, dat de meesten van dit twaalftal wel zullen gemaakt zijn sedert de auteur zelf gekomen was tot de volheid zijner manlijke kracht.

Ook met doen drukken van dezen kanselarbeid dient de historicus onzer School de Gemeente.

Deze preeken zijn wat een gereformeerde preek allereerst wezen moet leerredenen, maar aan dit didaktiesche element paart zich, gelijk de hoofdtitel, ontnomen aan Maleachi 4 : 24, ook verwachten doet, dat van teedere innigheid.

Ik kan ze van harte ter lezing aanbevelen; ook aan Kerken, die zich met leesdienst moeten behelpen, kunnen zij goede hulp verleenen.

2. Ds. G. Wisse, Driebergen. Gespaard maar Bedreigd. Gebr. den Hertog — 1918 — Utrecht.

Dit is een Dank- en Boetedagpredikatie, veel gelezen en waar nog zooveel navrag naar is, dat Gebr. den Hertog er thans, blijkens het ons toegezonden exemplaar, het 3e duizental van uitgeven. Veel gelezen, is deze preek van Driebergens begaafden prediker tevens veel geprezen en ook ik doe daar gaarne aan mee.

Het is een preek over twee teksten.

Over Klaagliederen : 3 : 22a: Het zijn de goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn, en over Jesaja 9 : 11b: Maar Zijne hand is nog uitgestrekt.

Zoo'n preek over twee teksten is altijd min of meer een homiletiesch kunststuk. Kan mislukken.

Vooral wanneer die twee teksten gelijk hier een tegenstelling vormen.

Maar dezen, in de dialektische methode geschoolde homileet, is het niêt mislukt.

Al denkend hief de tegenstelling zich vanzelf op tot een hooger moment en in het Gespaard, maar Bedreigd kwam de eenheid van de tegendeelen tot stand.

Uit dit thema ontwikkelen zich dan weer deze twee gedachten die het bevatte:

1. Een getuigenis, welke tot verootmoedigende dankzegging opwekt.

2. Een bedreiging, welke tot bekeering in de vreeze Gods vermaant.

Elk dezer denkbeelden wordt dan, op de wijze eener »synthetische homilie", eerst in verband met Israëls historie, daarna in verband met onze tijdsomstandigheden der vier laatste jaren, bezien. Tenslotte treedt deze prediker in nog enger contact met zijn gehoor en geeft op de vijf laatste bladzijden een proeve van zijn vaardigheid in »het Woord recht te snijden". Een geslaagde proeve van »onderscheidenlijk preeken" wanneer hij zich richt tot de goddelooze menschen, tot de *vrome* zondaars, en tot het volk van God. Dan, deze preek is niet maar een welgeslaagd homiletiesch kunststuk, maar onder het lezen vond ik er zóóveel in dat mij pakte, dat haar verspreiding in nu meer dan 2000 exemplaren mij, evenals vroeger de preek van Ds. Wisse over de Vier Paarden (Openb. 6 : 1—8), in 9000 exemplaren, allerminst verwondert.

Het is een ernstig, welmeenend en aangrijpend woord, dat men, zooals de Uitgevers ook willen, goed zal doen met ook onder onze militairen te verspreiden.

3. Blaise Pascal. Gebed om aan God het rechte gebruik van de krankheden te vragen. J. M. Bredée's Boekhandel en Uitgevers-Mij. Rotterdam.

Blaise Pascal (1623—1662) was de Fransche christen-wijsgeer, die ten onzent ook in christelijke kringen bekend is door zijn boek: »Pensées sur la religion et sur quelques autres sujets". In dit boek komt o.m. een stuk voor dat tot titel heeft: Prière pour demander a Dieu le bon usage des maladies.

Het hier voor mij liggend werkje is van dit gebed een vertaling.

Een vrij lang stuk in XV afdeelingen.

Het moet op schrift zijn gebracht omstreeks 1648, toen Pascal, ongeveer 24 jaar, door overmatig werken zoo verziekt was, dat hij zich verplicht zag de voornaamste geneesheeren van Parijs te raadplegen, maar ook de ontwaking van zijn religieuse leven mocht ervaren.

Om een denkbeeld te geven van de schoonheid van dit Gebed schrijf ik hier af het begin:

»Heere, Wiens geest in alles zoo goed en zacht is, en die zoo barmhartig zijt, dat niet slechts de zegeningen, maar zelfs de tegenspoeden, die uw verkorenen toekomen, gevolgen van uw barmhartigheid zijn, bewijs mij de genade, dat ik niet als een heiden handele in den staat waarin Uw gerechtigheid mij gebracht heeft; dat ik als een waar Christen U erkenne als mijn Vader en mijn God, in welken staat ik mij ook bevinde, wijl de verandering van mijn toestand den Uwen niet verandert; omdat Gij altoos dezelfde zijt, al ben ik aan de verandering onderworpen, en Gij niet minder God zijt wanneer Gij bedroeft en wanneer Gij straft, dan wanneer Gij troost en lankmoedigheid betoont."

Het was een goede gedachte, van dit innige en voor onze kranken zoo sterkend gebed een vertaling uit te geven.

4. Stemmen des Tijds. Maandschrift voor Christendom en Cultuur. Uitgever G. J. A. Ruys te Utrecht.

Het October Nr. opent met Problemen der rijpere jeugd door Dr. J. H. Gunning Wzn. Volgt: Over de oorzakelijkheid door Dr. H. W. Smit. J. Petri schrijft er over Hollandsche Kunst. O. Ruysch zet er in voort de novelle: Gevonden. Dan verzen door Van Persgein en Peter van Maare. Economische Kroniek door Mr. P. A. Diepenhorst en op het einde de Leestafel.

G.

Uit de Pers.

Prof. Bouman behandelt in de *Bazuin* de vraag: Of en hoe de ouderlingen toezicht op de catechisatie moeten houden.

Hij zegt er dit van:

Moeten de ouderlingen ook de catechisatiën bijwonen? Deze vraag moet bevestigend worden beantwoord. Volgens het bevestigingsformulier behoort het tot het ambt der ouderlingen om toe te zien „dat de dienaren, mitsgaders hunne medehelpers (namelijk hunne mede-ouderlingen) en diakenen hun ambt getrouwelijk bedienen." Er is een wederzijdsch toezicht op elkander. Zoo wordt gewaakt tegen de heerschzucht en de hoogheid van predikanten, en tevens voor de zuiverheid van de leer. Het Formulier van Bevestiging legt in 't bijzonder nadruk op het toezicht op „de leer en den wandel van de dienaren des Woords, ten einde alles tot stichting der kerk gericht moge worden, en dat geen vreemde leer worde voorgesteld, volgens hetgene wij lezen Hand. 20 : 28 waar de apostel vermaant naarstige wacht te houden tegen de wolven, die in de schaapskooi van Christus mochten komen."

Dit toezicht op de leer en den wandel van de dienaren des Woords is noodig. De dienaren zijn toch gezanten van Christus, en moeten zich houden aan zijn opdracht, en het Woord des Konings in al zijn zuiverheid en scherpte, met liefde en getrouwheid brengen. Van het werk van den gezant hangt het wel en het wee van de kudde af. En nu blijft de trouwste gezant een mensch, en ontloopt niet altoos het gevaar dat hij zijn lastbrief eenzijdig verstaat, en hier altoos leert en handelt zooals het tot de rechte stichting van de gemeente is. Doch er zijn ook trage en ontrouwe herders, over wie de profeet Ezechiel het wee uitsprak in naam des Heeren, en hen veroordeelend toesprak: „Gij eet het vette en bekleedt u met de wol, gij slacht het gemeste, maar de schapen weidt gij niet; de zwakken sterkt gij niet, en het kranke heelt gij niet, en het gebrokene verbindt gij niet, en het weggedrevene brengt gij niet weder, en het verlorene zoekt gij niet; maar gij heerscht over hen met strengheid en met hardheid. Alzoo zijn zij verstrooid, omdat er geen herder is" 34 : 3—5. En de apostel Paulus waarschuwt de opzieners van Efese: „Want dit weet ik, dat na mijn vertrek zware wolven tot u inkomen zullen, die de kudde niet sparen, en uit uzelve zullen mannen opstaan, sprekende verkeerde dingen, om de discipelen af te trekken achter zich. Daarom waakt." Hand. 20 : 29—31.

Het opzicht houden op de medebroeders moet geschieden in den geest van Christus, naar zijn Woord. Men spreke en handele met elkander in alle getrouwheid. Het onheilige vuur van wantrouwen sticht licht onheilspellenden brand, die groote verwoestingen aanricht. Er heersche dan ook vertrouwen bij de onderlinge samenwerking. Een legelijk zie niet alleen op het zijne maar ook op hetgeen des anderen is, en achte den ander uitnemend naar de mate der gaven, die God hem gegeven heeft. Het woord der prediking worde in alle zachtmoedigheid en lijdzaamheid gehoord. Geen enkel dienaar staat boven eenige vergissing. Maar een afwijking van het Woord Gods mag niet worden toegelaten. Nimmer mag toegelaten dat de majesteit en het recht van Christus en zijn Woord wordt aangetast. Aan de beoordeeling der opzieners is dus onderworpen, of de prediking al of niet is in overeenstemming met het Woord Gods, of de prediking gezond, opbouwend en profijtelijk is voor de gemeente.

Om deze gewichtige roeping naar behooren te kunnen volbrengen, zijn de ouderlingen schuldig, zegt het Formulier van Bevestiging, »Gods Woord naarstig te onderzoeken, en zich zelven geduriglijk te oefenen in de overlegging van de verborgenheden des geloofs». Het onderzoek van Gods Woord is voor een ouderling een besliste behoefte. Hoe zullen zij beoordeelen of hetgeen der gemeente voorgehouden wordt, is naar de gezonde leer, indien zij zelf de Schrift niet recht verstaan? Hunne zinnen moeten geoefend zijn om het valsche van het ware te onderscheiden, om de rechte leer en de dwalingen, die daartegen strijden, onderscheidenlijk te kennen. Het kan toch voorkomen dat de prediker onder schijn van rechtzinnigheid bedekte lijk allerlei dwalingen in de gemeente voorbereidt, dat hij door een valsche gemoedelijkheid de gemeente doet steunen op eigen werk of gestalten, of dat hij door een dorre deugd-prediking de gemeente afvoert van den eenigen grondslag des geloofs, de gerechtigheid en de heiligheid, die in Christus is. Daarom moet het oog en het oor der ouderlingen geoefend zijn.

Hiertoe is het wel noodig dat de ouderlingen trouw den dienst des Woords bijwonen, en hetzij voor of na den dienst de stof der prediking onderzoeken en overdenken. In de tweede plaats is het ook goed, dat zij van tijd tot tijd de catechisatiën bijwonen om kennis te nemen van de wijze van leering en van de vorderingen der jonge lieden der gemeente, van de catechumenen. Over het algemeen zijn de ouderlingen in dit deel van hun werk niet het meest getrouw.

Bij de prediking zijn de ouderlingen in den regel trouw op hun post. Zelfs bij de kerkelijke huwelijksbediening ontbreekt een deputatie uit den kerkeraad niet. Maar bij de catechisatiën zijn zij in den regel afwezig. Dit vloeit niet voort uit gemakzucht. Want in het algemeen zijn de ouderlingen zeer actief. Maar de noodzakelijkheid wordt niet gezien. Er leeft een goed vertrouwen in den predikant. Veelal vreezen zij ook door hun bezoek op de catechisatiën den schijn te wekken, dat zij den dienaar des Woords niet recht vertrouwen. Doch dit vreesargument is niet voldoende, wijl het tot de roeping der ouderlingen behoort, toezicht te houden op den arbeid van de dienaren des Woords, en op de kinderen der gemeente of deze wel getrouw het onderwijs der kerk volgen. En dan vergete men niet, welk een gewichtig stuk van den arbeid der dienaren de catechisatie is. Het zaad der gemeente wordt daar onderwezen en gevormd tot het doen van belijdenis. De kinderen der gemeente worden daar ingewijd in de leer en de vermaning des Heeren. Van de catechisatie hangt niet minder dan van de prediking de toekomst der gemeente af. Daarom is het toezicht der ouderlingen op het onderwijs wel noodig.

Hierbij komt dat de catechisatie niet altoos beantwoordt aan het doel. De predikanten, die aan geen toezicht onderworpen zijn, loopen gevaar dat zij de catechisatiën niet altoos op tijd beginnen, of om allerlei ongeldige redenen de catechisatiën laten stilstaan. Velen hebben geen goede methode, besteden den tijd in hoofdzaak met het overhooren der vragen, inplaats van de leer der waarheid bevattelijk te verklaren. Voorts wordt er wel eens niet genoegzaam op gelet, dat de leerlingen zijn kinderen der gemeente die voor het doen van belijdenis moeten worden voorbereid. Heel het onderwijs moet er op gericht zijn, dat de jonge leden komen tot het geloof en de belijdenis des geloofs.

Om al de genoemde redenen is het noodig, dat de ouderlingen toezicht houden op de catechisatiën. Nu is het waar dat den ouderlingen vaak de tijd ontbreekt. Bijna zonder uitzondering zijn zij mannen die in het maatschappelijk leven een ambt of bedrijf uitoefenen, en die voor hun gezin of voor hunne zaken moeten zorgen, en die de avonduren vaak bezet hebben met allerlei werkzaamheden, met huisbezoek, vergaderingen, enz. Doch dit neemt niet weg, dat het tot hun roeping behoort ook toezicht te houden op het onderwijs der jeugd. En indien zij zoo nu en dan, al is het niet op vaste tijden, de catechisaties bijwonen, is dit wel uitvoerbaar. Het zal voor het onderwijs en ook voor hen zelf vruchten afwerpen.

Officieele Berichten.

Kort verslag der classe Axel, te Ter Neuzen op 4 September 1918.

Art. 1. Opening der vergadering door Ds. Groeneveld, gezongen Ps. 121 : 1, lezing van Jes. 62 en gebed. De praeses spreekt de blijdschap der classe uit over 't bedanken van Ds. de Walle voor een beroep en wenscht Oostburg goed resultaat met 't door haar uitgebrachte beroep.

Art. 2. Credentialen nagezien. Alle kerken wettig vertegenwoordigd. Neuzen heeft een instructie.

Art. 3. Stukken v. d. examinandus-cand. Goris, bez. pred. te Schoondijke, worden in orde bevonden.

Art. 4. Moderamen: Ds. Groeneveld, praeses; Ds. v. d. Wal, scriba; Ds. Thielen, assessor.

Art. 5. Notulen gelezen en goedgekeurd.

Art. 6. Ingekomen stukken: Acta Part. Syn. v. Zeeland 1918.

Art. 7. Rapport grenskwestie A. en Z. De classe zal het schrijven van br. de H. beantwoorden.

Art. 8. Regeling voor 't examen wordt getroffen.

Art. 9. Ds. de Walle deelt mede. dat over 't boekjaar Juni '18—Juni '19 twee collecten ad art. 19 D.K. dienen gehouden te worden.

Art. 10. Een voorstel van de kerk van N. dat de classe jaarlijks f 50 beschikbaar stelle voor den aankoop van tijdschriften en brochures onder nadere regeling der classe, wordt aangenomen.

Art. 11. Ds. de Walle vraagt inlichtingen over vacaturebeurten. De kerk van S. dankt ten dezen de classe voor de hulp.

Art. 12. Rondvraag art. 41 D.K. De Kerk van Oostburg deelt mede dat door haar beroepen is Ds. Bolman, van Oostwolde; en doet navraag over een gehouden collecte.

Art. 13. Kerkvisitatie wordt verdaagd tot voorjaar '19.

Art. 14. Benoeming Deputaten:
Corresp. Ds. Groeneveld; Quaestor: Ds. Groeneveld; Kerkvisitatie: Ds. Groeneveld en Ds. de Walle; Sec. Ds. v. d. Wal en Ds. Thielen. Art. 13 D.K.: Ds. Thielen, Sec. Ds. de Walle; Examina: Ds. de Walle en Ds. v. d. Wal; Approbatie: Axel en Zaamslag, Sec. Neuzen; Zending: Ds. Groeneveld, Secr. Ds. Goris; Rijn-Pr. Ev. N.-Br. en L.: Ds. Thielen; Collecten: Ds. v. d. Wal en br. M. Riemens; Hulpbeh. Kerken: br. I. Catsman; Art. 19 D.K.: Ds. de Walle, Sec. Ds. Thielen; Vacaturebeurten: Ds. de Walle en br. J. Kosten; Kas Hulpbeh. Idioten: br. J. Roose, Sec. J. Haak.

Art. 15. Examen cand. Goris.

Art. 16. Pauze.

Art. 17. Heropening der verg. Ps. 25 : 2.

Art. 18. Voortzetting examen. Na beëindiging wordt cand. Goris met alg. stemmen toegelaten tot den Dienst des W. en der Sac.

Art. 19. Roepende Kerk volg. verg.: Schoondijke. Datum: 3e Donderdag in Januari. Plaats: Neuzen.

Art. 20. Omvraag. Axel doet een drietal vragen, die bevredigend worden beantwoord.

Schoondijke vraagt en verkrijgt advies in een tuchtzaak.

Art. 21. Kasboek art. 13 D.K. nagezien en in orde bevonden.

Art. 22. Lezing en vaststelling kort verslag.

Art. 23. Sluiting.

Ds. A. Thielen, *h.t. assessor.*

Buitenland.

Engeland. Internationale kerkelijke conferentie.

In de tweede week van Augustus is, volgens een bericht in »The Christian Commonwealth", door de Britsche afdeeling in St. Hilda's College te Oxford een voorbereidende conferentie gehouden voor de Internationale Christelijke Conferentie voor den vrede, die men te Upsula wilde houden. Er werd op deze samenkomst gebeden, dat de geestelijke eenheid van alle Christenen in Christus tot openbaring komen mocht. Mrs. Creighton weersprak de bewering van velen, dat men met de Duitschers niet kon vergaderen voordat zij teekenen van boetvaardigheid en bekeering hadden getoond. »Wij zijn als Christenen geroepen, deel te hebben in het verlossingswerk van Christus", sprak zij, denkelijk om te betoogen, dat wanneer bij de Duitschers geen boetvaardigheid gevonden werd, men juist met hen moest samenkomen, om hen van die onboetvaardigheid te verlossen. Wellicht was Mrs. Creighton ook van gevoelen, dat wanneer de Engelschen in zake imperialistische of wereldoverheerschende neigingen de hand in eigen boezem staken, zij die daaruit melaatsch zouden te voorschijn brengen.

Deken Inge sprak in zijn rede over »Penitence«, en zette daarbij de woorden van Paulus, dat in den nieuwen mensch »niet is Griek en Jood, besnijdenis en voorhuid, Barbaar en Scyth, dienstknecht en vrije; maar Christus is alles en in allen«, om in: »in Christus is noch Engelschman, noch Duitscher, kapitalist noch werkman, wit noch zwart, Anglicaan noch Roomsch-Katholiek noch nonconformist.«

Dr. Selbie betoogde, dat de Engelschen hun Theologie moesten Christianiseeren. Wij zouden meenen dat wanneer een Theologie niet Christelijk is, zij den naam van Theologie niet dragen kan. Doch Dr. Selbie bedoelt: velen in Engeland en Duitschland, ja, elke natie beschouwt zichzelf als het uitverkoren volk van God; maar God heeft allen lief. Hierin heeft Dr. Selbie gelijk; er is maar één uitverkoren volk van God geweest, in nationalen zin bedoeld, en dit was het volk Israels; na de uitstorting des H. Geestes. Maar de Engelsche imperialisten en de Duitsche All-Duitschers meenen dat hun volk het uitverkoren volk van God is om de andere natiën te overheerschen.

Wij hebben ons in de samenkomst in St. Hilda's College te verblijden, maar nog meer zouden we ons kunnen verheugen, als er daar de toon vernomen was uit dèn psalm van Asaf: »Gedenk ons de vorige misdaden niet.« Als dit ook in Duitsch Christelijke kringen gevonden wordt, kan men met Engelschen en neutralen saamkomen om te bidden: „Verzoen de zware schuld, die ons met schrik vervult; bewijs ons eens genade.«

Gemengd Nieuws.

Godsdienstoefeningen in een Crematorium. In het Aug. nummer van de *Flamme*, het orgaan van de voorstanders der lijkverbranding, komt eene mededeeling voor, volgens welke, zoo spoedig de overheid daartoe toestemming geeft, er elken Zondagmiddag eene Godsdienstoefening gehouden worden